

SOUČINNOST VOJSKA PVO S FRONTOVÝM LETECTVEM

Jedním z důležitých úkolů v soudobém ozbrojeném zápase bude boj proti nepřátelským silám vzdušného napadení. Ničení prostředků vzdušného napadení se bude uskutečňovat především spojeným úsilím frontového letectva a vojska PVO frontu v součinnosti s ostatními druhy vojsk frontu. Za těchto podmínek bude přesná součinnost sil a prostředků letectva a vojska PVO velmi důležitým činitelem k úspěšnému odražení sil vzdušného napadení nepřítel. Podstata této součinnosti bude spočívat ve vzájemné sladění činnosti při plnění bojových úkolů zaměřené k dosažení společného cíle protivzdušné obrany, tj. k zabránění úderů nepřátelských sil vzdušného napadení na bráněné prostory a objekty.

Součinnost je neoddělitelnou součástí rozhodnutí pro organizaci a vedení protivzdušné obrany. Proto je organizována centralizovaně na základě jednotného zámyslu a plánu protivzdušné obrany. Úzké součinnosti sil a prostředků vojska PVO s frontovým letectvem může být dosaženo pouze za předpokladu, že je včas organizována a za bojové činnosti nepřetržitě udržována. Cílevědomostí a přesností součinnosti v průběhu bojové činnosti lze dosáhnout nepřetržitou organizátorskou činností velitelů a štábů, správným chápáním soudobé PVO a používáním sil a prostředků PVO a letectva, neustálou znalostí situace, spolehlivě pracujícím spo-

jením, osobním stykem velitelů a příslušníků štábů součinnostních vojsk a jejich vzájemnou snahou o splnění uložených úkolů. Organizace součinnosti mezi vojskem PVO a frontovým letectvem zahrnuje rozsáhlý komplex různých opatření, která uskutečňují velitel vojska PVO a velitel frontového letectva, štáby všech stupňů vojska. Jsou zaměřena na sladění bojové činnosti z hlediska účelu, místa, času a způsobů plnění uložených úkolů.

V současné době vojsko PVO pozemního vojska disponuje moderními, vysoce účinnými palebnými prostředky, jejichž organickou součástí jsou i automatizované systémy velení. Zvyšování palebné mohutnosti, modernizace výzbroje a zkvalitňování celkových bojových možností probíhá i u frontového letectva. Tím dochází ke kvalitativně novým podmínkám v oblasti součinnosti. Při plnění společného úkolu nesmírně narůstají nároky na včasnou vzájemnou informovanost, přenos informací o vzdušném nepříteli a účelné sladění bojové činnosti jednotlivých prostředků PVO.

Vzdušné a protivzdušné operace jako nedílná součást soudobého ozbrojeného zápasu přinášejí do oblasti součinnosti některé zvláštnosti. Při vedení těchto operací už nejde jen o součinnost sil a prostředků PVO, ale především o součinnost s úderným a průzkumným letec-

tvem, s vojskovým letectvem — s letectvem jako celkem. Nelze opomenout, že mimo letectva a vojska PVO plní závažné úkoly v protivzdušných operacích i další druhy vojsk jako raketové vojsko a dělostřelectvo a síly a prostředky radioelektronického boje v souladu s rozhodnutím velitele frontu.

Proto problematika součinnosti svým rozsahem, závažností a kvalitativně novým pojetím vyžaduje zvláštní pozornost, praktické procvičování a přijímání odpovídajících organizačních a technických opatření už v míru. Je a musí být součástí společné přípravy k bojové činnosti letectva a vojska PVO pozemního vojska.

Společná příprava k bojové činnosti, kterou se rozumí současné procvičování úkolů bojové přípravy ve společném prostoru, v téže době a podle jednotného zámyslu svazky, útvary a jednotkami vojska PVO pozemního vojska na jedné straně a frontového letectva na straně druhé je řešena v Metodických směrnicích pro organizaci a provádění společné přípravy k bojové činnosti letectva a vojska PVO pozemního vojska. Velitelé a náčelníci všech stupňů musí ustanovení této směrnice využívat tvůrčím způsobem a přitom vycházet z konkrétních podmínek, stanovených bojových úkolů, z úkolů bojové přípravy a úrovně vycvičenosti jednotek, útvarů a svazků, které se zúčastní společného cvičení. (Pod pojmem společné cvičení se rozumí plnění úkolů bojové přípravy, nácviky a cvičení svazků, útvarů a jednotek letectva a vojska PVO pozemního vojska.)

Základ společné přípravy tvoří Rozkaz ministra národní obrany pro přípravu vojsk ve výcvikovém roce, ustanovení organizačně metodických směrnic pro přípravu letectva, metodických směrnic pro přípravu protiletadlových útvarů a svazků vojska PVO pozemního vojska a ustanovení platných předpisů a programů bojové přípravy.

Úkoly společné přípravy se plní na cvičení s vojsky, při společných nácvicích řízení sil a prostředků letectva a vojska PVO pozemního vojska, cvičeních PVO, při řízení palby, při plnění úkolů střelby, v průběhu všech letů a při plnění úkolů bojové přípravy, rovněž při nácvicích taktické součinnosti mezi letectvem leteckého svazu a vojskem PVO vojenského okruhu i vojskem PVOS.

Společná příprava letectva a vojska PVO pozemního vojska má za úkol zdokonalit a zkvalitnit:

— praktické návyky velitelů a štábů, svazků a útvarů vojska PVO pozemního vojska a letectva při organizaci, plánování a řízení bojové činnosti v soudobých podmínkách,

— praktické návyky velitelů, štábů a vojsk při spolehlivém zjišťování a ničení soudobých prostředků vzdušného napadení nepřítele s důrazem na rychlé, malorozměrné manévrující cíle a cíle letící v malých a přizemních výškách, procvičit způsoby zajišťování bezpečného průletu vlastních letounů (vrtulníků) prostory účinné působnosti protiletadlových svazků, útvarů a jednotek,

— úkoly spojené se zajišťováním elektromagnetické koexistence radioelektronických prostředků,

— velení silám a prostředkům vojska PVO pozemního vojska a letectva v průběhu společné bojové činnosti (hodnocení vzdušné situace, rozdělování cílů a stanovení úkolů k jejich ničení) ze společných nebo samostatných velitelských stanovišť (míst velení),

— součinnost mezi svazky, útvary a jednotkami vojska PVO pozemního vojska a letectvem,

— vedení bojové činnosti v podmínkách používání protiradiolokačních raket nepřítelem,

— způsoby a uvádění vojska do pohotovosti k vedení palby v krátkých lhůtách.

Společná příprava se plánuje s přihlédnutím k dislokaci svazků a útvarů letectva a vojska PVO pozemního vojska, stavu jejich vycvičenosti, možnostem materiálně technického zabezpečení, povětrnostním podmínkám a roční době.

Základním dokumentem pro přípravu k bojové činnosti letectva leteckého svazu a vojska PVO vojenského okruhu je **plán společné přípravy**, který má tyto části:

1. Taktická a VŠC leteckého svazu a vojenského okruhu, cvičení PVO vševojskových svazů a svazků, letecká cvičení, taktická cvičení a cvičení s řízením palby svazků a útvarů vojska PVO pozemního vojska.

2. Kontroly bojové pohotovosti hotovostních sil letectva, vojska PVO pozemního vojska, komplexní nácviky taktické součinnosti mezi letectvem leteckého svazu, vojskem PVO vojenského okruhu i vojskem PVOS.

Ve 3. části plánu se uvádí počítací vojska PVO, letectva a potřebný počet letových hodin (útočícího a součinnostního letectva

a letounových rušičů) z ročního počtu letových hodin.

V poznámkách k plánu se uvádí způsob předkládání požadavků na vyčlenění letectva a vyvádění útvarů a jednotek vojska PVO pozemního vojska do prostorů letové činnosti.

Plán zpracovává štáb vojenského okruhu a leteckého svazu. Výpisy z plánu společné přípravy leteckého svazu a vojska PVO vojenského okruhu se zasílají svazkům letectva a vševojskovým armádám.

Na základě výpisů se u vševojskových armád a svazků letectva stejnou formou zpracovávají plány společné přípravy k bojové činnosti sil a prostředků vojska PVO vševojskových armád a svazků letectva. Do těchto plánů se zahrnují a konkretizují až do svazků a útvarů opatření, která jsou uvedena ve druhé a třetí části plánu vojska PVO vojenského okruhu a leteckého svazu.

Při plnění společného úkolu vojskem PVO pozemního vojska a letectvem rostou nároky na vzájemnou informovanost o vzdušném nepříteli a na sladění bojové činnosti jednotlivých prostředků PVO. Řízení bojové činnosti a oblast velení silám a prostředkům PVO vůbec vyžaduje odpovídající stupeň mechanizace a automatizace. Moderní zbraňové systémy jsou těmito prostředky vybaveny a na stupni protiletadlového útvaru (svazku) můžeme mluvit o poloautomatizovaném systému řízení bojové činnosti. Obtížnější situace dosud přetrvává zvláště na operačních stupních velení, kde dochází vlivem ručního zpracování informací o vzdušném nepříteli ke zpoždění oproti reálné situaci a centralizované řízení bojové činnosti sil a prostředků je omezeno. V současné době jsou hledány způsoby, jak časové ztráty snížit na minimum, jak zdokonalit organizaci součinnosti a vytvořit podmínky pro optimální využití bojového úsilí jednotlivých prostředků PVO, účastníků se plnění společného úkolu. Jedním z nich je vytváření společných velitelských stanovišť.

Zřízení společných velitelských stanovišť letectva a PVO již prokázalo objektivní předpoklady k efektivnějšímu využití sil a prostředků letectva a PVO především v systému PVO, a to zvláště tím, že:

— zjednodušuje součinnost mezi letectvem frontu a vojskem PVO frontu,

— vytváří předpoklady pro lepší zajištění bezpečnosti vlastního letectva před palbou vlastních prostředků PVO,

— usnadňuje získání a využití jednotné informace o vzdušné situaci a společné využití technických prostředků velení,

— dává možnosti pro větší soustředění sil a komplexnost použití letectva a PVO při plnění rozhodujících úkolů v důležitých obdobích operace.

Pro realizaci těchto objektivních předpokladů je však třeba vytvořit potřebné podmínky. Zkušenosti ukazují, že zřízení společných velitelských stanovišť letectva a PVO má kladný vliv i na rychlou organizaci neefektivnějšího způsobu součinnosti systému PVO frontu a letectva, který spočívá v soustředování úsilí na hlavní náletové směry vzdušného nepřítel, proti rozhodujícím uskupením nepřátelského letectva, i když v některých případech si vzniklá situace vynucuje rozdělení úsilí prostředků PVO. V praxi však bude docházet i k situacím, kdy bude třeba obecně platné zásady součinnosti přizpůsobit konkrétně vzniklé bojové situaci. Nebude účelné, abychom nedostatečným bojovým úsilím jednoho prostředku PVO, třeba stíhacího letectva, blokovali bojové působení druhého prostředku, např. protiletadlových raketových kompletů, přestože v dané situaci byly respektovány obecně platné zásady součinnosti. Samozřejmě může vzniknout situace opačná, kdy protiletadlové raketové komplety nebudou disponovat dostatečným bojovým úsilím a bude třeba zasadit stíhací letectvo v prostoru nebo ve výšce, která je zásadami pro součinnost vyhrazena protiletadlovým raketám. Právě společná velitelská stanoviště letectva a PVO vytváří příznivé předpoklady pro efektivní řešení těchto otázek. K tomu je důležité, aby byla vymezena metodika činnosti bojových směn, stanoveny funkční povinnosti hlavních funkcionářů a bylo zabezpečeno včasné zasazení potřebného množství sil a PVO k ničení vzdušného nepřítel.

Zřízení společných velitelských stanovišť s sebou přináší i některé problémy, které bude nutné postupně řešit. Kvalitativní zlom však může ve velení přinést až zavedení automatizovaného systému velení letectva a PVO operačního stupně.

Součinnost mezi vojskem PVO a frontovým letectvem spočívá především v nepřetržitěm sladování jejich úsilí podle místa, času i způsobu plnění bojových úkolů a musí být pružná a efektivní. Na tomto úsilí závisí úspěch protivzdušné obrany. Součinnost mezi stíhacím letectvem a pozemními prostředky PVO organizujeme dvěma způsoby:

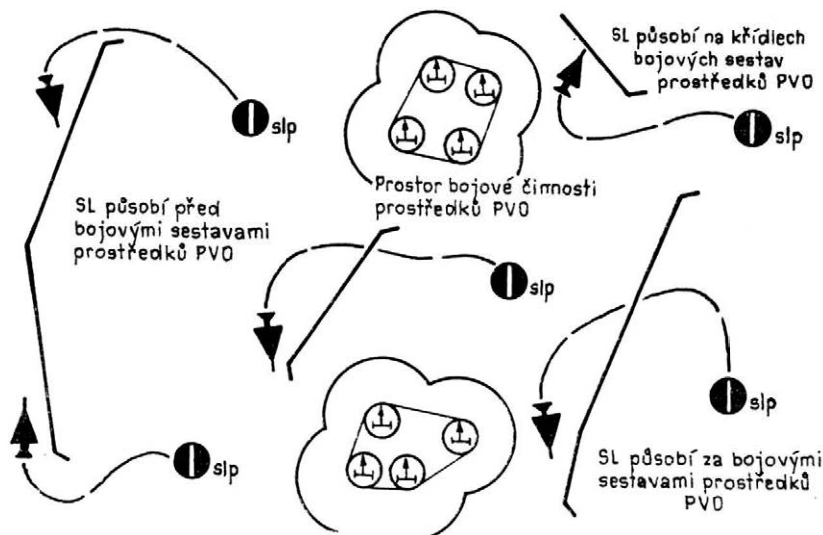
— rozdělením prostorů bojové činnosti mezi prostředky vojska PVO frontu a frontové letectvo,

— rozdělením úsilí při bojové činnosti ve společném prostoru.

Při rozdělení prostoru bojové činnosti vede stíhací letectvo bojovou činnost v mezerách, na křídlech i za prostorem bojové činnosti prostředků vojska PVO — viz **obr. 1**. Tento způsob součinnosti je nejjednodušší a nejvýhodnější. Podstatně se zjednodušuje součinnost, jednoznačněji

se řeší otázka zodpovědnosti za splnění úkolů v průběhu odrážení úderů vzdušného nepřítele.

Další způsob součinnosti je charakteristický zejména pro ty prostředky PVO, jež mají dostatečný prostor na přístupech k bráněným objektům a pro stíhací letectvo, u něhož je vytvořena potřebná doba pro jeho zasazení do boje před prostorem bojové činnosti prostředků PVO — viz **obr. 2**. Tato varianta je výhodná z hlediska organizace součinnosti, nevýhodná v tom, že při působení proti cí-

Obr. 1

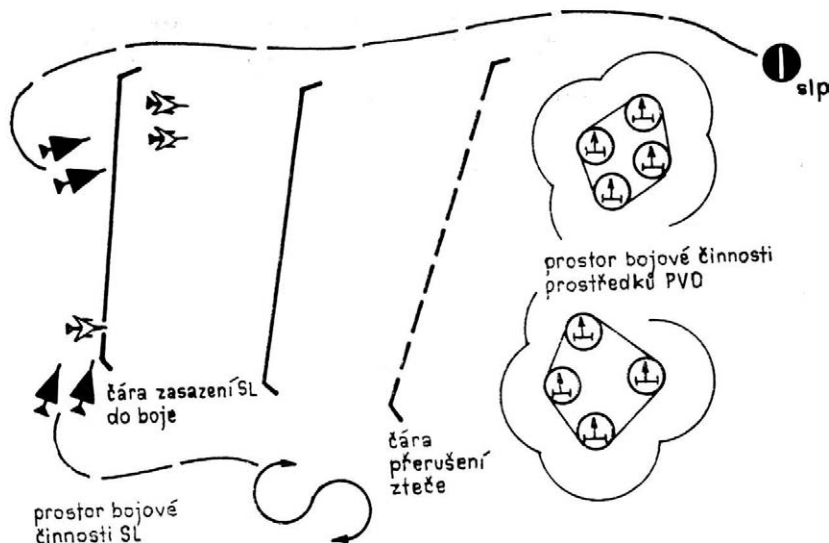
lům vznikají přestávky. Prostředky PVO působí ve svém prostoru bez omezení a stíhací letectvo ničí vzdušné cíle mimo prostor bojové činnosti prostředků PVO.

Součinnost vojska PVO a stíhacího letectva ve společném prostoru bojové činnosti má některé specifické zvláštnosti. Podstata této součinnosti spočívá v soustředění nebo rozdělení úsilí stíhacího letectva a sil a prostředků vojska PVO frontu na vzdušné cíle v závislosti na situaci a také ve sladění směrů (sektorů, čar, výšek a času). Protože se při součinnosti ve společném prostoru dovoluje vletnutí stíhacího letectva do prostoru účinné působnosti prostředků PVO při zteči nebo při opakování zteče na vzdušný cíl,

je tento způsob součinnosti nejsložitější, a to jak z hlediska organizace, tak z hlediska jeho realizace. Výhoda tohoto způsobu součinnosti spočívá v tom, že zajišťuje nepřetržitost úderů na vzdušného nepřítele. Vyžaduje však, aby byla uskutečněna opatření pro zajištění bezpečnosti vlastního letectva v prostoru bojové činnosti prostředků PVO.

Z teoretického hlediska musí být při součinnosti letectva a vojska PVO ve společném prostoru splněny **dvě podmínky**:

— především součinnost letectva ve společném prostoru musí vést ke zvětšení ztrát vzdušného nepřítele a musí se zvýšit palebné možnosti prostředků PVO, což není vždy samozřejmé,

Obr. 2

— druhou podmínkou je zajištění bezpečnosti stíhacího letectva před palbou prostředků PVO.

Činnost stíhacího letectva v prostorech účinné působnosti prostředků PVO je možné připustit jen z hlediska pouhé teorie, a to za předpokladu, že budou splněny obě podmínky. Není-li totiž splněna jedna z nich, ztrácí součinnost smysl.

Soustředění úsilí na tytéž vzdušné cíle spočívá v současném nebo postupném působení stíhacího letectva a prostředků PVO na cíle až do jejich úplného zničení. Tento způsob je však použitelný pouze tehdy, když jsou prostředky PVO vybaveny rozpoznávací aparaturou spojenou s navigačními indikátory a letouny vybaveny RL odpovídačem, když je přímé spojení pro součinnost mezi velitelskými stanovišti součinnostních útvarů a letouny ve vzduchu (pro předávání součinnostních signálů) a když je na velitelských stanovištích útvarů možné kontrolovat vzdálenosti sblížení letounů a cílů ničených společně v jednom prostoru. Tohoto způsobu se používá zpravidla při velkých hustotách náletu vzdušných cílů.

Zjednodušení součinnosti ve společném prostoru vede k následujícím variantám rozdělení úsilí:

— **Rozdělení podle cílů** spočívá v přidělení jednotlivých cílů prostředkům PVO a stíhacímu letectvu a používá se tehdy, není-li možné jedním z uvedených prostředků zničit nebo odrazit nevelké síly v úderu, nebo je to účelné v souladu se situací. Při hromadném úderu se stává tento způsob rozdělení úsilí značně teoretickým.

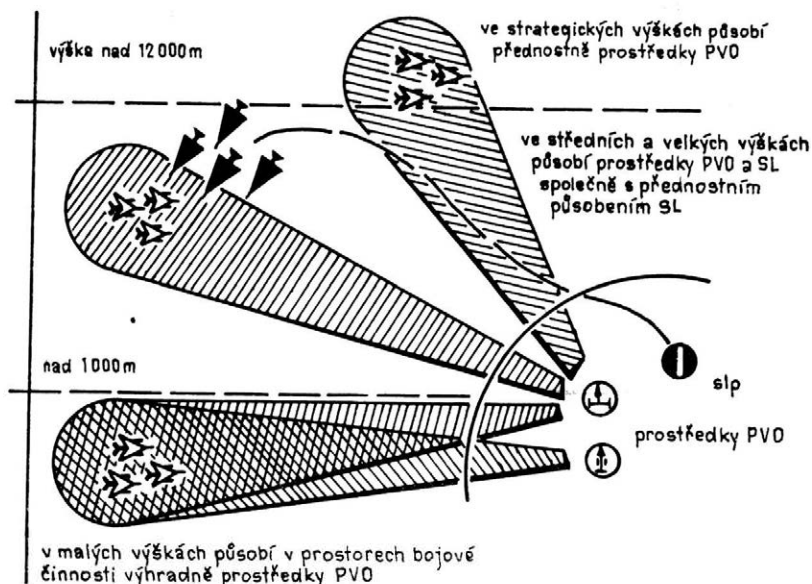
— **Rozdělení sil podle směrů (sektorů) činnosti vzdušného nepřítele** zjednodušuje součinnost v tom, že každý směr je přidělován jednomu ze součinnostních prostředků. Zároveň se zvyšuje odpovědnost za splnění úkolu, což je významná otázka v tom, že vede k odpovědnějšímu přístupu při plnění úkolů.

— **Součinnost podle čar** se uskutečňuje tehdy, je-li možné v terénu přesně určit hranici, snadno viditelnou SL ze vzduchu. Tento způsob rovněž zjednodušuje součinnost a zvyšuje odpovědnost za splnění stanovených bojových úkolů.

— **Součinnost podle času** si zachovává svůj význam vzhledem k tomu, že uskupení prostředků PVO nemůže působit nepřetržitě. V souladu se situací prostředky PVO působí v noci a za ztížených povětrnostních podmínek, stíhací letectvo ve dne a za příznivých povětrnostních podmínek.

Rozdělení úsilí podle výšek vychází z analýzy pravděpodobného úderu (náletu). Logicky se prostředkům PVO přidělují cíle v jednom rozsahu výšek a letectvu ve druhém rozsahu výšek. Je nutné

upozornit, že v současných podmínkách vojska PVO se nedoporučuje povolovat stíhacímu letectvu vlet do prostoru bojové činnosti prostředků PVO z důvodu jeho bezpečnosti — viz obr. 3.

Obr. 3

V soudobých podmínkách při přípravě a vedení operací význam součinnosti dále roste. Především její příprava, organizace a nepřetržitost při vedení bojové činnosti jsou kritéria, která rozhodujícím způsobem budou ovlivňovat splnění stanovených úkolů protivzdušné obrany v soudobém ozbrojeném zápase.

Organizace součinnosti je speciálním a krajně složitým problémem v boji s nepřátelským letectvem, kterému je nutné věnovat zvláštní pozornost v teorii i praxi. Zvyšování palebné mohutnosti, modernizace výzbroje u vojska PVO a letectva a uplatňování nových zásad při vedení operací přináší do oblasti součinnosti některé zvláštnosti. Problematika součinnosti se tak dostává do oblasti kvalitativně nových podmínek.

Kromě platných zásad součinnosti jsem v článku naznačil některá základní hlediska pro přípravu, organizaci, řízení a uskutečňování součinnosti mezi vojskem PVO a letectvem.

Vytváření společných velitelských stanovišť letectva a PVO nepochybně přispěje ke zkvalitnění, zjednodušení a zdokonalení organizace součinnosti v současných podmínkách.